

УДК 658.5; 659.4; 338.45

JEL O31, O32, L15

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2026-12-10>**Копішинська К.О.**

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного бізнесу та логістики,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1609-2902>

Ромашко А.С.

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри конструювання машин,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8325-8880>

РОЛЬ СТАНДАРТІВ СЕРІЇ ISO 56000 У РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОСИСТЕМИ УКРАЇНИ

У статті досліджено роль стандартів серії ISO 56000 у розвитку інноваційної екосистеми України в умовах тривалої трансформації національної інноваційної системи. Проаналізовано поточний стан інноваційної екосистеми України. Встановлено, що вона має фрагментарний характер, що обмежує її ефективність. Обґрунтовано, що міжнародні стандарти ISO 56000 можуть виступати методологічною основою гармонізації управлінських процесів, підвищення якості управління інноваціями та формування довіри між учасниками екосистеми. Визначено особливості та роль впровадження стандартів ISO 56000 як механізму системної інтеграції інституційних складових інноваційної діяльності. Запропоновано практичні напрями застосування стандартів для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств і організацій.

Ключові слова: інновації, інноваційна екосистема, управління інноваціями, стандарти серії ISO 56000, інноваційний розвиток.

Постановка проблеми. Питання розвитку інноваційної екосистеми України не втрачає актуальності вже протягом тривалого часу. Ще до набуття незалежності, у складі СРСР, Україна мала розвинену промисловість, розгалужену систему науково-дослідних установ та організацій і розвинену систему професійно-технічної та вищої інженерної освіти. Ці три складові у постійній взаємодії забезпечували генерацію знань, створення винаходів та їх впровадження на підприємствах. Така система реалізовувала широке коло цілей та завдань держави, але в умовах планової радянської економіки основною метою створення чогось нового була «державна необхідність», підкріплена відповідністю обов'язковим державним (радянським) стандартам. Вона мала як свої переваги, так і недоліки, головним з яких була відсутність орієнтації на кінцевого споживача та його потреби. Уже в незалежній Україні на цьому радянському базисі почала формуватися та розвиватися інноваційна екосистема, де цілі створення нових товарів та послуг визначались, зокрема, й «економічною доцільністю» та вимогами споживачів, адже основними акцепторами винаходів та розробок стали приватні підприємства, для

яких часто питання якості поступалось швидкості виходу та поширення на ринку інноваційних товарів. Тож протягом вже понад 30 років інноваційна екосистема знаходиться у стані трансформації та пошуку оптимальної для нашої країни моделі. Передбачалось, що «економічна стратегія розбудови інституцій інноваційного розвитку України повинна бути пов'язаною з формуванням комплексної управлінської візії щодо забезпечення інтегрованої економічної ефективності всіх інституцій інноваційного циклу: освіти, науки, технологій, інновацій як комерціалізованого нового знання, економічного зростання як цільової функції інноваційного процесу» [1]. Проте, як можна побачити, поки що бажаного результату досягнути так і не вдалось.

Одним з ключових документів, покликаних визначити загальні засади розвитку інноваційної екосистеми України є «Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» (далі Стратегія) [2], щодо якої розроблено «План заходів на 2021–2023 роки з реалізації Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року», затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 № 1687.

Нажаль, інших кроків щодо реалізації Стратегії після 2023 року не було визначено.

У Стратегії зазначено, що на момент її схвалення «відсутній документ, який є крос-секторальним, тобто таким, що спрямований одночасно на розвиток інноваційної діяльності в усіх сферах економіки, який забезпечуватиме системність таких заходів ..» [2], проте варто відзначити, що станом на 01.01.2026 року так і не прийнятий Проект Закону про підтримку та розвиток інноваційної діяльності. Також в Стратегії зазначено що спроби протягом останніх десятиліть активізувати інноваційну діяльність в Україні, не призвели до належного результату, зокрема, через несистемність рішень, що приймалися. Вищезазначене, а також військова агресія проти України призвели до погіршення ситуації в інноваційній екосистемі України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема розвитку інноваційних екосистем перебуває в центрі уваги дослідників як вітчизняної, так і зарубіжної практики. Вітчизняні науковці зосереджені на сутності та особливостях розвитку інноваційних екосистем України (Л. В. Волошенюк, Н. І. Горностаї, О. Є. Михальченкова [3]), аналізі вітчизняної інноваційної політики, проблемах взаємодії науки і бізнесу та недостатньої системності інституційних рішень (Ю. М. Бажал, І. Ю. Підоричева [1, 4]). Зарубіжні дослідження акцентують увагу на важливості стандартизації процесів управління інноваціями для підвищення ефективності інноваційної діяльності та формування конкурентних переваг у глобальному масштабі (А. Штайбер [5]). Особлива увага приділяється стандартам серії ISO 56000 як універсальним інструментам управління інноваціями та їх узгодженню з корпоративною стратегією, що сприяє сталому розвитку екосистем (Р. Фернандес, В. Суорт [6]). Проте існує обмежена

кількість праць, які конкретно досліджують вплив стандартів ISO 56000 на розвиток національної інноваційної екосистеми, зокрема в українських умовах. Більшість наукових публікацій розглядають управління інноваціями у вигляді окремих елементів менеджменту, не пов'язуючи їх із загальною системою інноваційної екосистеми. Таким чином, науковий дискурс потребує подальших досліджень щодо застосування стандартів ISO 56000 як механізмів інтеграції та координації інноваційної діяльності в умовах трансформації національної інноваційної системи.

Метою статті є дослідження поточного стану інноваційної екосистеми України та можливості впровадження стандартів серії ISO 56000 як інструменту підвищення ефективності управління інноваційною діяльністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційний розвиток України суттєво уповільнився за останні 5 років. Так, згідно даних Глобального Індексу Інновацій (Global Innovation Index), який демонструє узагальнений результат розвитку національних інноваційних екосистем країн світу, інтегруючи різні складові, позиція України в рейтингу погіршувалась з 45 у 2020 році до 66-ї у 2025 році (рис. 1).

Ключовою причиною погіршення позиції є зменшення витрат на НДДКР, скорочення інноваційно активних підприємств та вплив війни.

Варто відзначити, що співвідношення позицій щодо інноваційних внесків та інноваційних результатів демонструє, що країна отримує більше інноваційних результатів, ніж можна очікувати, виходячи з її вхідних ресурсів.

Однією з важливих складових інноваційних внесків є рівень витрат країни на НДДКР. Проаналізуємо частку витрат на наукові

Рис. 1. Позиція України у рейтингу Глобального Індексу Інновацій у період 2020–2025 рр.

Джерело: складено за даними [7]

дослідження і розробки у ВВП України, які враховані в ГПІ за 2020–2025 роки: 2020 р. – 0,4%; 2021 р. – 0,38%; 2022 р. – 0,33%; 2023 р. – 0,32%; 2024 р. – 0,37% [8]. Можна побачити, що протягом періоду 2020–2023 рр. в Україні відбувалось зменшення обсягів фінансування НДДКР, у 2024 році відбулось певне зростання витрат, що може бути пов'язане з активізацією досліджень та розробок у військовій сфері. Проте, навіть таке незначне покращення в цілому не може змінити загальну тенденцію щодо зменшення інноваційного потенціалу. Така ситуація в цілому негативно позначається на загальному результаті країни в рейтингу.

Серед показників інноваційних результатів чільне місце займає створення знань. Розглянемо динаміку, щодо створення різних видів знань за фактичними показниками та місцем України в Глобальному Індексі Інновацій щодо досліджуваного показника (табл. 1), які враховані в ГПІ 2020 – ГПІ 2025 [7].

Можна констатувати, що зменшення фінансування призвело до зменшення створення знань майже за усіма показниками (табл. 1).

Існує велика кількість підходів до визначення терміну «інноваційна екосистема, узагальнюючи які можна відзначити, що його використовують для опису великого та різноманітного кола учасників і ресурсів, які є необхідними для постійних інновацій у сучасній економіці [3].

Розглянемо структуру інноваційної екосистеми України. Вона, як і більшість екосистем інших країн, є багаторівневою (рис.2).

Кожен з рівнів має свою специфіку. До початку війни до рівня NUTS 1 можна було віднести економічні райони (яких в Україні нараховувалось 9), що мали свою галузеву специфіку відповідно до природно-географічних, виробничих, трудових, економічних та

інноваційних потенціалів). Проте, з 2014 року після окупації АРК та значної території Донецького економічного району, а також структурної перебудови промислового комплексу України у зв'язку з припиненням співпраці з РФ, більш активно почали розвиватись регіональні екосистеми областей (рівня NUTS 2).

Згідно статистичних даних щодо кількості інноваційно активних промислових підприємств з розподілом за напрямками інноваційної діяльності за регіонами за 2020–2024 роки [9], у період з 2021 по 2023 рік в Україні суттєво зменшилась кількість промислових інноваційно активних підприємств, і це загальна тенденція по всіх регіонах. З 2024 року почалось поступове відновлення інноваційної активності, про що також свідчили і дані табл. 1 щодо підвищення витрат на наукові дослідження і розробки. Але варто відзначити, що якщо % до загальної кількості промислових підприємств в цілому по країні майже досягнув у 2024 році (16,2%) показника 2020 року (16,8%), то в абсолютному вираженні кількість промислових інноваційно активних підприємств в Україні в цих роках суттєво відрізняється: у 2024 році – 627 од., а в 2020 році їх було 809 од., а отже суттєво зменшилась і кількість промислових підприємств. Регіональними лідерами за кількістю інноваційно активних промислових підприємств є Тернопільська, Кіровоградська, Харківська, Вінницька та Запорізька області, а також м. Київ [9].

Згідно даних щодо кількості інноваційно активних підприємств за видами економічної діяльності (рис.3) видно, що у промисловості сконцентровано найбільшу кількість підприємств, що займаються інноваціями. Помітно зросла кількість інноваційно активних підприємств в оптовій торгівлі та інформаційно-телекомунікаційному секторі. Проте,

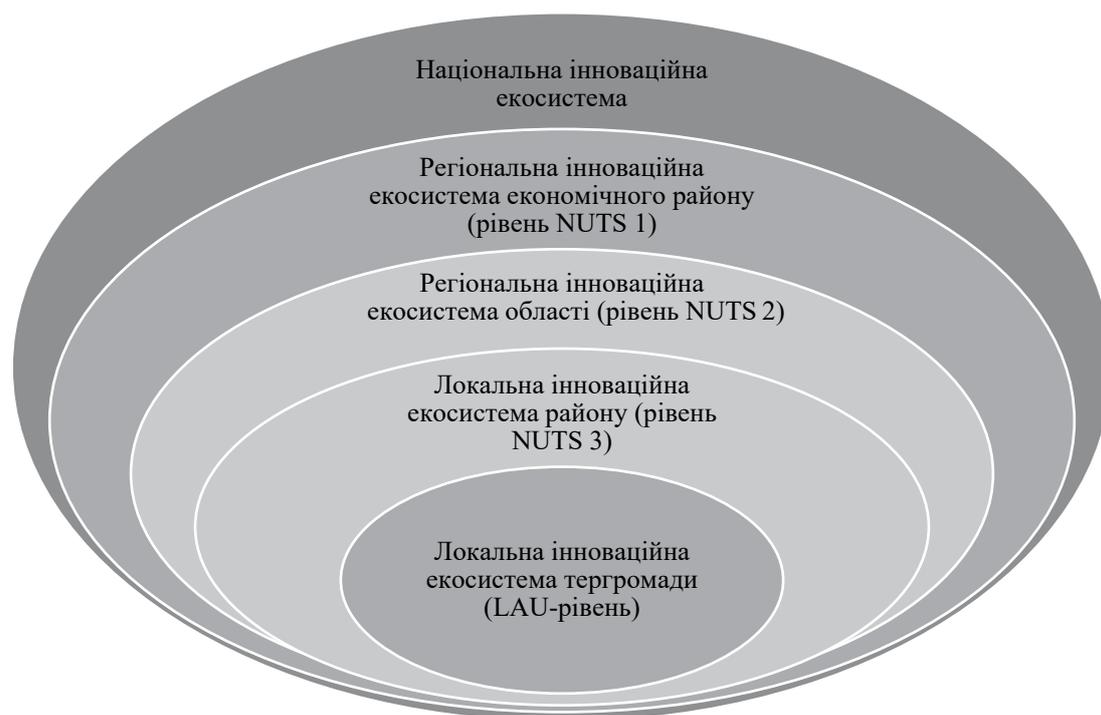
Таблиця 1

Динаміка створення знань

Показник	2020		2021		2022		2023		2024		2025	
	факт	місце
Винаходи *	5,4	20	3,7	22	2,5	29	2,2	33	1,5	34	1,6	33
Винаходи РСТ*	0,5	36	0,3	46	0,2	49	0,2	44	0,1	50	0,2	51
Корисні моделі*	23	1	14,9	1	9,3	1	7,4	1	5,2	1	5,5	1
Науково-технічні статті*	9,5	55	9,1	90	8,7	97	8,2	85	9,6	73	6,7	95
Цитування Н-індекс	16,8	50	17,0	51	16,5	51	17,0	51	16,5	50	16,5	51

* Показник приведено в ВВП в млрд дол. США за паритетом купівельної спроможності

Джерело: [7]

NUTS-одиниці ЄС	Кількість населення	Територіальні одиниці України
NUTS 1	від 3 млн до 7 млн осіб	Економічний район
NUTS 2	від 800 тис до 3 млн осіб	Область
NUTS 3	від 150 до 800 тис осіб	Адміністративний район

Примітка: Структуру інноваційної екосистеми України подано відповідно до NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) – європейської системи територіального поділу країн-членів ЄС на рівні

Рис. 2. Рівні інноваційної екосистеми України відповідно до NUTS-одиниць ЄС [4]

інноваційна діяльність на більшості промислових підприємств має «інерційний» характер, інновації є «новими для підприємств», а не для ринку, що є результатом цілого комплексу проблем, включаючи брак фінансування, недостатньо розвинену інноваційну інфраструктуру та інноваційну культуру підприємств, відсутність чітко визначених державних пріоритетів, низький рівень взаємодії науки та бізнесу, скорочення кількості дослідників, непоширеність моделі «відкритих інновацій» тощо.

Такі результати свідчать про недостатню ефективність поточної структури інноваційної екосистеми України та наявні проблеми в управлінні нею (рис. 4), зокрема [10]:

- відсутня координація та взаємодія на рівні формування й реалізації інноваційної політики;

- рада з розвитку інновацій, що є тимчасовим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України, наразі не функціонує;

- інновації не визначені як державний пріоритет;

- наявні складнощі у процесі реєстрації та експертизи інноваційних проєктів;

- нерозвиненість інноваційної інфраструктури та відсутність доступу до новітнього обладнання у широкого кола науковців та дослідників;

- відсутність усталеної взаємодії науки, освіти та бізнесу;

- фрагментарність інструментів підтримки стартапів і брак системної інфраструктури, здатної забезпечити їх розвиток на всіх етапах, тощо.

Отже, розвиток інноваційної екосистеми потребує не лише наявності відповідних інституцій та ресурсів, але й упорядкованих підходів до організації та координації інноваційної діяльності. У цьому контексті особливої ваги набувають механізми формалізації процесів, що забезпечують узгодженість дій учасників, порівнюваність результатів та відтворюваність управлінських рішень. Саме такими механізмами виступають стандарти, які створюють методологічне підґрунтя для ефективного функціонування складних

Рис. 3. Кількість інноваційно активних підприємств за напрямками інноваційної діяльності за видами економічної діяльності за періоди 2018–2020, 2020–2022, 2022–2024 років

Джерело: складено за даними [9]

Рис. 4. Ключові елементи інноваційної екосистеми України

Джерело: складено на основі [10]

соціально-економічних систем, зокрема інноваційних.

Стандарт вказує на те як щось має створюватись та/чи впроваджуватись, або містить вимоги до процесу створення/впровадження та до продукту чи системи (в тому числі може стосуватись і організаційних рішень). Відповідність вимогам певного стандарту однаково сприймається у всіх країнах які цей стандарт впровадили.

Україна пройшла довгий шлях від обов'язкових стандартів радянських часів до, переважно, добровільних стандартів сьогодні (обов'язковими залишились лише стандарти на які є посилання в Законах України, або які підпадають під дію технічних регламентів).

На шляху до Євроінтеграції Україна станом на 01.01.2026 скасувала застарілі радянські стандарти (ГОСТ) та приймає міжнародні та європейські стандарти як національні, а також скасовує національні стандарти, які суперечать європейським гармонізованим стандартам. Тобто, в Україні залишаються національні стандарти, які не гармонізовані з європейськими лише в тих сферах де не існує європейських норм (наразі таких національних стандартів близько 14%) [11].

Стандарти «є частиною економіки знань, яка лежить в основі європейської промисловості та суспільства. Вони сприяють інноваціям і сприяють впровадженню нових технологій» [12].

Стандарти, залежно від призначення, стосуються продукції, послуг, процесів, методів випробувань, термінології, а також можуть стосуватись організаційно-методичних аспектів діяльності організації.

З огляду на тематику дослідження, розглянемо саме організаційно-методичні стандарти до яких відносять, зокрема, стандарти на системи управління, які призначені для впровадження у будь яких організаціях незалежно від продукції чи послуг, що ними виробляються чи надаються. При цьому організація визначає бізнес-процеси та процедури управління ними.

Організація, яка впроваджує стандарти з систем управління користується більшою довірою споживача, а отже є більш конкурентоздатною. Це доведено практикою відколи, у 1987 році, Міжнародна організація з стандартизації (ISO) на основі британських стандартів 1979 року розробила першу серію стандартів ISO 9000 щодо систем управління якістю.

Наразі існують національні гармонізовані стандарти з системи управління галузеві, які

адаптовані під різні сфери діяльності людини, а також загальні стандарти з систем управління. Найбільш розповсюджені в Україні є такі, ідентичні міжнародним, стандарти з систем управління: ДСТУ ISO 9001:2015 Системи управління якістю – Вимоги; ДСТУ ISO 14001:2015 Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування; ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування; ДСТУ ISO 22000:2019 Системи управління безпекою харчових продуктів. Вимоги до будь-якої організації в харчовому ланцюзі; ДСТУ EN ISO 13485:2018 Управління якістю медичних виробів; ДСТУ ISO 50001:2020 Системи енергетичного менеджменту. Вимоги та настанова щодо використання; ДСТУ ISO/IEC 27001:2023 Інформаційні технології. Методи захисту. Системи управління інформаційною безпекою. Вимоги; ДСТУ ISO 37001:2018 Системи управління щодо протидії корупції. Вимоги та настанови щодо застосування.

В Стратегії вказано про відсутність крос-секторального документа в сфері інноваційної діяльності, а таким документом, на нашу думку, може стати нормативно правовий акт що стосується підтримки та розвитку інноваційної діяльності, який наразі існує як проєкт. На додаток до нормативно-правових актів у сфері інновацій може бути застосована серія стандартів ISO 56000 з систем управління інноваціями. Зазначена серія стандартів теж не прив'язана до певної галузі чи сектора і стандарти можуть бути застосовані для усіх організацій незалежно від галузі діяльності, продуктів чи надаваних послуг.

Зазначимо про певну неузгодженість термінології щодо інновацій у вітчизняних нормативно-правових актах порівняно з ISO 56000 (табл.2).

Так, зокрема, в Законі України «Про інноваційну діяльність» [13] у визначенні терміну «інновації» відсутнє поняття «цінність», що не відповідає термінології ISO 56000, а термін «інноваційна екосистема» взагалі відсутній.

Наразі в Україні прийняті Державні стандарти (ДСТУ) в сфері управління інноваціями, які гармонізовані з міжнародними стандартами (табл. 3).

Разом з тим в Україні поки не прийняті як ДСТУ наступні стандарти: ISO 56000:2025 Управління інноваціями. Загальні принципи і словник термінів. На заміну, розглянутого в табл.3, ДСТУ EN ISO 56000:2022 прийнятого методом підтвердження; ISO 56001:2024 Система управління інноваціями.

Таблиця 2

Порівняння термінів

Закон України «Про інноваційну діяльність»	ISO 56000:2025
Інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери	Інновація – нова або змінена сутність, що реалізує або перерозподіляє цінність
Інноваційна екосистема – термін не визначено	Інноваційна екосистема – система взаємозалежних осіб або організацій, які колективно або спільно розробляють або сприяють інноваціям

Джерело: складено на основі [13, 14]

Таблиця 3

Національні стандарти в сфері інновацій

Стандарт	Коротка характеристика
ДСТУ EN ISO 56000:2022 (EN ISO 56000:2021, IDT; ISO 56000:2020, IDT) Управління інноваціями. Загальні принципи і словник термінів	Встановлює всередині організації та для зовнішніх сторін узгоджену, послідовну та спільну систему термінології, визначень, концепцій та принципів управління інноваціями
ДСТУ EN ISO 56002:2022 (EN ISO 56002:2021, IDT; ISO 56002:2019, IDT) Управління інноваціями. Інноваційна адміністративна система. Керівництво	Містить рекомендації щодо створення, впровадження, підтримки та постійного вдосконалення системи управління інноваціями для усіх існуючих організацій, їх клієнтів, користувачів та інших зацікавлених сторін
ДСТУ EN ISO 56003:2022 (EN ISO 56003:2021, IDT; ISO 56003:2019, IDT) Управління інноваціями. Інструменти та методи для інноваційної співпраці	Містить рекомендації щодо залучення до зовнішнього партнерства для впровадження інновацій, описує структуру інноваційного партнерства організацій незалежно від їх типу, розміру. Доцільний для приватних, державних та наукових установ, стартапів чи МСП
ДСТУ CEN ISO/TR 56004:2022 (CEN ISO/TR 56004:2020, IDT; ISO/TR 56004:2019, IDT) Оцінювання управління інноваціями. Настанови	Містить вказівки з виконання оцінки управління інноваціями. Придатний для систематичного поліпшування, розуміння поточної ефективності та виявлення сильних і слабких сторін
ДСТУ EN ISO 56005:2022 (EN ISO 56005:2021, IDT; ISO 56005:2020, IDT) Управління інноваціями. Інструменти і методи для інтелектуального управління власністю. Настанови	Містить рекомендації щодо управління інтелектуальною власністю, підтримки ролі інтелектуальної власності, створення стратегії для підтримки інновацій, системного управління та інструментів і методів управління інтелектуальною власністю

Джерело: [12, 14]

Вимоги; ISO 56007:2023 Управління інноваціями. Інструменти та методи управління можливостями та ідеями. Настанови; ISO 56008:2024 Управління інноваціями. Інструменти та методи вимірювання функціонування інновацій. Настанови; ISO/TR 56009:2025 Управління інноваціями — Приклади впровадження вимірювань інноваційних операцій; ISO/TS 56010:2023 Управління інноваціями. Ілюстративні приклади ISO 56000 [14].

Серед стандартів, які ще не прийняті в Україні як національні, особливе значення має стандарт ISO 56001:2024, який містить вимоги до системи управління та придатний для цілей сертифікації. Сертифікат, що надається організації третьою стороною (акредитованим органом оцінки відповідності) підтверджує наявність в організації

впроваджені системи управління інноваціями та спроможність організації здійснювати інноваційну діяльність відповідно до вимог ISO 56001:2024, а також підвищує довіру до такої організації зі сторони партнерів, в тому числі й інвесторів.

Прогнозовано, що впровадженням системи управління інноваціями в першу чергу будуть займатися організації, які вже впровадили інші системи управління, оскільки зазначений стандарт містить однаково послідовність розділів і має деяку подібність тексту та термінології зі стандартом, наприклад, ДСТУ ISO 9001.

Відзначимо, що деякі стандарти серії ISO 56000, ще перебувають в розробці: ISO/CD 56011 Структура компетентності для управління інноваціями – Керівництво; ISO/AWI 56012 Управління інноваціями – Управління

інноваційною екосистемою – Керівництво; ISO/AWI 56013 Управління інноваціями – Управління портфелем інновацій – Керівництво.

Серед вищезазначених проєктів стандартів, проєкт ISO/AWI 56012 [14] найважливіший, з огляду на тематику дослідження, оскільки він має надати рекомендації з управління інноваційною екосистемою як організаційною структурою, призначеною для створення та реалізації цінності.

Інновації більше не відбуваються ізольовано. Найуспішніші організації активно беруть участь в інноваційних екосистемах, співпрацюючи зі стартапами, університетами, постачальниками, клієнтами та навіть конкурентами [5]. Як очікується, до 2030 року конкурентна перевага перестане бути результатом зусиль окремих компаній; вона формуватиметься всередині колаборативних екосистем, де успіх одного учасника залежить від синергії всієї мережі. Провідну роль у цих екосистемах відіграватимуть штучний інтелект (ШІ) та цифрові інструменти, які забезпечуватимуть безперервний обмін даними, ресурсами та ідеями в режимі реального часу [6].

Передбачається, що ISO 56012 буде застосовуватись на різних рівнях:

– для двох і більше організацій, які співпрацюють (можливо навіть конкурують), займаються спільними розробками та сприяють створенню інновацій – рівень локальної інноваційної екосистеми LAU або NUTS 3;

– для регіональних структур, наприклад для інноваційних кластерів, які стосуються географічно близьких організацій, державних, комерційних, некомерційних (наприклад підприємств, установ, університетів) – рівень регіональної інноваційної екосистеми NUTS 2;

– для національних структур – рівень національної інноваційної екосистеми NUTS 1.

ISO 56012 міститиме: контекст, що враховує стратегічний напрямок; встановлення структурованого підходу, що забезпечить стале створення та реалізацію цінності; перелік керівних принципів щодо планування та інноваційних ініціатив відповідно до потреб ринку та можливостей екосистеми;

реалізацію інноваційних процесів відповідно до потреб ринку; підтримку та вибір партнерів, обмін знаннями, реалізацію цінності, розподіл ресурсів та управління ризиками; моніторинг процесів, оцінку і поліпшення.

Організації, які функціонують в інноваційній екосистемі, мають вибудовувати довірчі взаємовідносини щодо спроможності управляти інноваціями, тому від учасників інноваційної екосистеми, на наш погляд, буде вимагатися впровадження системи управління інноваціями, а вже наступним етапом буде впровадження стандарту щодо управління інноваційною екосистемою. Практична значущість майбутнього ISO 56012 – в потенціалі щодо гармонізації управлінських структур у межах інноваційних екосистем. Формування єдиного методологічного базису усуватиме інституційні бар'єри та стимулюватиме багатосторонню міжнародну кооперацію.

Висновки. Сучасний стан інноваційної екосистеми України характеризується поглибленням структурної трансформації, зумовленої скороченням витрат на НДДКР та впливом військової агресії. Водночас позиції України у Глобальному індексі інновацій свідчать про високу адаптивність екосистеми, оскільки країна демонструє продуктивність у генерації знань, вищу за очікувану з огляду на наявні ресурси. Ключовою перешкодою стійкого розвитку залишається фрагментарність інноваційної політики та відсутність крос-секторальної координації. Це зумовлює потребу у впровадженні уніфікованих методологічних підходів до управління інноваційними процесами на всіх рівнях. У цьому контексті міжнародні стандарти серії ISO 56000, зокрема ISO 56001:2024, виступають стратегічним інструментом гармонізації управлінських рішень, формування довіри інвесторів та інтеграції українських суб'єктів у глобальні ланцюги створення цінності. Перспективна модель інноваційного розвитку України має ґрунтуватись на колективному інтелекті та колаборативних мережах, методологічною основою яких може стати проєкт стандарту ISO/AWI 56012 з управління інноваційними екосистемами.

Бібліографічний список

1. Бажал Ю. М. Інноваційна екосистема як чинник забезпечення прогресивних структурних змін в економіці. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2022. Том 7. Вип. 1. DOI: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2022.7.1.3-9> (дата звернення: 21.11.2025)
2. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 10.07.2019 № 526-р : станом на 6 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-p#Text> (дата звернення: 21.12.2025).
3. Волошенко Л. В., Горностаї Н. І., Михальченкова О. Є. Інноваційна екосистема: поняття, функції, рівні інноваційного розвитку, приклади. *Наука, Технології, Інновації*. 2020. № 1. С. 3–9. DOI: <https://doi.org/10.35668/2520-6524-2020-1-01>

4. Підоричева І.Ю. Розвиток інноваційних екосистем України в умовах глокалізації та європейської інтеграції. Соціально-економічні проблеми модернізації промислових регіонів: III Дніпровські онлайн економічні академії, Київ-Дніпро: презент. доповіді, 13 квітня 2021 р. URL: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/pidorycheva_konf_13-kvitnia.pdf (дата звернення: 20.11.2025)
5. Steiber A. Collaborating for impact: The power of innovation ecosystems and ISO 56012. URL: https://standard.no/globalassets/kurs-arrangement-og-radgiving/standard-morgen-og-andre-arr/innovation-management/oslo-plenary_oct-16v2---annika-steiber.pdf (дата звернення: 21.12.2025).
6. Fernandez R. & Swart W. The new ISO 56000 family of standards for innovation management. *Standards*. 2025. Vol. 5, No. 4.: 34. DOI: <https://doi.org/10.3390/standards5040034> (дата звернення: 15.12.2025).
7. Global Innovation Index <https://www.wipo.int/en/web/global-innovation-index> (дата звернення: 23.11.2025)
8. Здійснення наукових досліджень і розробок. URL: <https://stat.gov.ua/uk/explorer?md5=80351950b273090d6a5b10c0ae304370> (дата звернення: 30.11.2025).
9. Наука, технології та інновації. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ni.html (дата звернення: 22.11.2025)
10. Глобальна інноваційна візія України 2030. Громадські обговорення документу. URL: <https://winwin.gov.ua/> (дата звернення: 22.11.2025).
11. Офіційний сайт ДП «УКРНДНЦ». URL: <https://uas.gov.ua/standards-catalog/categories> (дата звернення: 22.11.2025).
12. EUROPEAN STANDARDIZATION. CEN-CENELEC. URL: <https://www.cencenelec.eu/european-standardization/> (дата звернення: 21.12.2025).
13. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 24.12.2025).
14. International Organization for Standardization. Standards by ISO/TC 279 Innovation management. URL: <https://www.iso.org/committee/4587737/x/catalogue/> (дата звернення: 21.12.2025).

References

1. Bazhal Yu. M. (2022). Innovatsiina ekosystema yak chynnyk zabezpechennia prohresyvnnykh strukturnykh zmin v ekonomitsi [Innovation ecosystem as a factor in ensuring progressive structural changes in the economy]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Ekonomichni nauky – NaUKMA Research Papers. Economics*, vol. 7(1). DOI: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2022.7.1.3-9> (accessed November 21, 2025)
2. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2019, July 10). Pro skhvalennia Stratehii rozvytku sfery innovatsiinoi diialnosti na period do 2030 roku [On approval of the Strategy for the development of the innovation activity sphere for the period up to 2030] (Order No. 526-r). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-p#Text> (accessed December 21, 2025)
3. Volosheniuk L. V., Hornostai N. I. & Mykhalchenkova O. Ye. (2020). Innovatsiina ekosystema: poniattia, funktsii, rivni innovatsiinoho rozvytku, pryklady [Innovation ecosystem: concepts, functions, levels of innovation development, examples]. *Nauka, Tekhnolohii, Innovatsii Science, Technology, Innovation*, vol. (1), pp. 3–9. DOI: <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2020-1-014>.
4. Pidorycheva I. Y. (2021). *Rozvytok innovatsiinykh ekosystem Ukrainy v umovakh hlokalizatsii ta yevropeiskoi intehratsii* [Development of innovation ecosystems of Ukraine under glocalization and European integration]. *Sotsialno-ekonomichni problemy modernizatsii promyslovykh rehioniv: III Dniprovski online ekonomichni akademii*, (Kyiv–Dnipro, April 13, 2021). Available at: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/pidorycheva_konf_13-kvitnia.pdf (accessed November 20, 2025)
5. Steiber A. (n.d.). Collaborating for impact: The power of innovation ecosystems and ISO 56012. Standard Norge. Available at: https://standard.no/globalassets/kurs-arrangement-og-radgiving/standard-morgen-og-andre-arr/innovation-management/oslo-plenary_oct-16v2---annika-steiber.pdf (accessed December 20, 2025)
6. Fernandez, R., & Swart, W. (2025). The new ISO 56000 family of standards for innovation management. *Standards*, Vol. 5, No. 4.: 34. DOI: <https://doi.org/10.3390/standards5040034> (accessed December 15, 2025).
7. World Intellectual Property Organization. (n.d.). Global Innovation Index. Available at: <https://wipo.int/en/web/global-innovation-index> (accessed November 23, 2025)
8. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Zdiisnennia naukovykh doslidzhen i rozrobok [Implementation of scientific research and development]. Available at: <https://stat.gov.ua/uk/explorer?md5=80351950b273090d6a5b10c0ae304370> (accessed November 30, 2025)
9. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Nauka, tekhnolohii ta innovatsii [Science, technology and innovation]. Available at: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ni.html (accessed November 22, 2025)
10. Global Innovation Vision of Ukraine 2030. Public consultations document [Hlobalna inovatsiina viziiia Ukrainy 2030. Hromadski obhovorennia dokumentu] (Public consultations document). (n.d.) Available at: <https://winwin.gov.ua/> (accessed November 22, 2025)
11. SE “UkrNDNC”. (n.d.). Ofitsiynyi sait DP “UKRNDNTS” [Official website of SE “UkrNDNC”]. Available at: <https://uas.gov.ua/standards-catalog/categories> (accessed November 22, 2025)
12. CEN-CENELEC. (n.d.). European Standardization. Available at: <https://www.cencenelec.eu/european-standardization/> (accessed December 21, 2025)

13. Verkhovna Rada of Ukraine. (2002, July 4). Pro innovatsiinu diialnist [On innovation activity] (Law No. 40-IV). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (accessed December 20, 2025)
14. International Organization for Standardization. (n.d.). Standards by ISO/TC 279 Innovation management. Available at: <https://www.iso.org/committee/4587737/x/catalogue/> (accessed December 21, 2025)

Kateryna Kopishynska

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of International Business and Logistics,
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1609-2902>

Alla Romashko

PhD, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of the Department of Machine Design,
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8325-8880>

THE ROLE OF ISO 56000 SERIES STANDARDS IN THE DEVELOPMENT OF UKRAINE’S INNOVATION ECOSYSTEM

The article explores the role of the ISO 56000 series standards in the development of Ukraine’s innovation ecosystem in the context of long-term institutional transformation and economic instability caused by military aggression. A comparative analysis of the country’s position in the Global Innovation Index reveals a high level of adaptability of the national innovation ecosystem, as knowledge-generation performance exceeds expectations given the available input resources. At the same time, the lack of cross-sectoral coordination and systemic coherence in innovation policy implementation remains a key constraint to sustainable development. The fragmented structure of the ecosystem underscores the need for unified methodological approaches to innovation management across all hierarchical levels. Despite existing constraints, the ecosystem demonstrates a relatively high level of adaptive capacity, producing innovation outputs beyond expected input levels. In this context, standards play a crucial role in formalizing processes, aligning stakeholder actions, and ensuring the comparability and reproducibility of managerial decisions within complex socio-economic systems, including innovation ecosystems. The paper justifies that the international innovation management standards of the ISO 56000 series can function as a unified methodological framework for structuring innovation processes, improving managerial coherence and building trust among ecosystem participants. Special attention is paid to the certification standard ISO 56001 and the draft standard ISO 56012 focused on innovation ecosystem management. Their implementation is considered as a strategic tool for harmonizing managerial approaches at organizational, regional and national levels, strengthening institutional integration, enhancing investment attractiveness and facilitating the integration of Ukrainian entities into global value chains. The practical significance of the research lies in demonstrating the applicability of ISO 56000 standards as a mechanism for sustainable development and modernization of Ukraine’s innovation ecosystem.

Keywords: innovation, innovation ecosystem, innovation management, ISO 56000 standards, innovative organization, innovative development.

Дата надходження статті: 29.12.2025

Дата прийняття статті: 18.01.2026

Дата публікації статті: 03.02.2026